

VIOLENȚA ÎMPOTRIVA COPIILOR – PROVOCARE SAU INFRAȚIUNE

Roxana CAPBĂTUT, *studentă, Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*
Conducător științific: **Anatolie FAIGHER**, *dr., conf. univ.*

Abstract: *The society in which we live is the product of human actions. We all survive in a modern society, we all try to make it better, and we fight for this ideal, believing with all our being in the so-called justice of our ends. We risk changing civilizations, creating new laws, new foundations, new principles inspired by the greatest human values, but despite all these we are brutally killing using ever more destructive weapons. The paradox is that we are fighting for a bright future, for a world in which every human being will be respected and valued, but in the meantime, we are using as a solution to all our problems the most cruel method of all – violence!*

Keywords: *violence, the purpose of imposing the will, crime, law, family, the purpose of imposing the personal control over the victim, responsible.*

Trăsăturile vieții unui copil implică respectarea unor valori și principii de către persoanele responsabile de creșterea, îngrijirea, protecția și educarea lui. Copilul ar trebui privit ca persoană independentă care constituie o valoare în sine și care are drepturi ce trebuie respectate atât de societate cât și de membrii familie. Acesta trebuie protejat împotriva oricăror forme de violență, maltratare, sau neglijare. Relația pe care un copil o are cu părinții săi este cea mai importantă componentă a dezvoltării armonioase a acestuia, reprezintă sursa primară de afecțiune și modelul original după care copilul își va crea propria matrice a personalității.

Cu părere de rău, o multitudine de părinți apelează la abuz fizic pentru a-și disciplina sau controla copiii, situații care cad sub incidența legii, atunci când sunt depistate. Mai dificil este de identificat și, de sancționat, formele de abuz care nu lasă urme vizibile asupra copilului, dar care au un rol hotărâtor în dezvoltarea psihologică a acestuia – abuzul emoțional. Violența în sens larg este recunoscută ca fiind una dintre cauzele principale ale leziunilor și morții și presupune orice act vătămător, fizic sau emoțional care are loc între membrii unei familii/unui grup social.

În acest context, menționăm că în Republica Moldova, subdiviziunile specializate și teritoriale ale Poliției, au înregistrat, pe parcursul anului 2022/2021 infracțiunilor în baza de gen comise în sfera relațiilor familiale, demonstrând că ca urmare acțiunilor violente comise de către agresori în cadrul familiei, victime au devenit 30/12 copii.

După aspectul contravențional al fenomenului violență în familie, constatăm că victime au devenit 15/43 copii, 117/ femei cu copii iar agresori la capitalul minorilor s-au identificat 1/5. De către Poliție au fost supravegheate 27/12 ordonanțe de protecție emise pentru victimele copii, 206/207 pentru victimele femei și copii și 3/3 pentru victime bărbați cu copii¹⁷.

Părinții pedepsesc „pentru că este nevoie”, „pentru că ni se suie copiii în cap”, „pentru că altfel nu mă înțelege”, pentru că trebuie „să ne impunem în fața lor”, pentru că „altfel nu ne ascultă”, sau, uneori, „pentru că altfel nu ne respectă”. Părinții pedepsesc pentru că „unde dă mama crește”. Părinții pedepsesc pentru că, la rândul lor, au fost disciplinați cu ajutorul pedepselor „și nu am pățit nimic”. Părinții strigă la copii, îi amenință sau îi umilesc pentru că „vorba n-a omorât pe nimeni”. Chiar și o palmă e nevinovată.

¹⁷ Notă Informativă 2022 privind starea infracționalității ce atentează la viața și sănătatea persoanei și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a luni ale anului 2022. https://politia.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_violenta_in_familie_12_luni_2022_0.pdf

Cu alte cuvinte, „adulții justifică pedepsele prin prisma unor norme culturale și sociale, extrem de răspândite și perpetuate din generație în generație prin repetarea modelului familial patriarhal și, implicit, a unui model tradiționalist și conservator de creștere a copiilor”[1].

Din aceste considerente, fiecare cetățean trebuie să conștientizeze, în primul rând, că acest fenomen există și poate ieși de sub control, deoarece violența reprezintă o „boală a societății, ea a luat naștere între indivizi și se răsfrânge la fel asupra acestora. E timpul ca fiecare cetățean să se implice mai activ în combaterea violenței, indiferent de forma pe care o îmbracă. E timpul ca actele violente de orice natură să fie preîntâmpinate, iar urmările – minimalizate.

Abuzul asupra copilului dă naștere tuturor formelor rele de tratamente fizice și/sau emoționale, abuz sexual, neglijare sau tratament neglijent, exploatare comercială sau de alt tip, trafic, ale căror urmări sunt daune actuale sau potențiale aduse sănătății copilului, supraviețuirii, dezvoltării sau demnității acestuia, în contextul unei relații de răspundere, încredere sau putere [7].

Violența asupra copilului *constituie diverse forme de tratamente inumane* (ansamblul diverselor forme de abuz fizic, verbal, emoțional, sexual, neglijare, exploatare economică/ exploatare prin muncă, exploatare sexuală, răpire și/sau dispariție, migrație în situații de risc, trafic, violență prin internet ș.a.), *produse de către părinți sau de orice altă persoană aflată în poziție de răspundere, putere sau în relație de încredere cu copilul* (de exemplu, familie, instituții de învățământ, medicale, de protecție, medii de cercetare a infracțiunilor și de reabilitare/detenție, internet, mass-media, locuri de muncă, medii sportive, comunitate), *care produc vătămare actuală sau potențială asupra sănătății acestuia și îi pun în pericol viața, dezvoltarea, demnitatea și moralitatea.*

În funcție de specificul comiterii actului violent, respectiv, de raportul dintre agresor și copil, toate aceste forme de violență asupra copilului pot fi subsumate în următoarele tipuri de violență:

1. violență asupra propriei persoane;
2. violență interpersonală;
3. violență colectivă.

Conform doctrinarului român Cr. Dâmboianu, următoarele atribute ale copilului îl predispun la acte de abuz în familie:

- este nedorit sau nu este pe placul părintelui, din punctul de vedere al sexului, înfățișării, temperamentului;
- prezintă nevoi speciale, precum acei care, de exemplu, au fost născuți prematur, plâng în mod constant, suferă de dizabilități fizice sau psihice ori de boli cronice;
- are anumite trăsături fizice față de care părintele manifestă respingere;
- are anumite atribute de personalitate sau de temperament percepute de părinte ca problematice, cum ar fi hiperactivitatea sau impulsivitatea;

- are frați sau surori apropiați/te ca vârstă, care necesită atenția părinților [5, p. 430].

În dependență de caracteristicile și gravitatea faptei, violența asupra copilului atrage în sine răspunderea civilă, contravențională sau penală a făptuitorului/agresorului.

Formele fundamentale de violență asupra copilului sunt de două tipuri:

1. *violență ce implică orice atentat asupra corpului copilului* (orice formă de abuz fizic și abuz sexual, exploatarea copilului);
2. *violență ce implică orice atentat asupra psihicului copilului* (abuz emoțional și abuz psihologic); violență non-fizică asupra copilului (neglijarea).

Autorul B. Miller distinge două categorii de **violență fizică** în relațiile domestice:

1. *violență severă* – lovire; bătaie; izbitură; împingere; atingere bruscă; aplicarea loviturii cu un obiect sau tentativa de a aplica o asemenea lovitură; amenințarea cu cuțitul sau arma; aplicarea cuțitului sau armei;
2. *violență moderată* – aruncarea cu obiecte; amenințarea cu bătaie sau cu aruncarea de obiecte; împingere prin apucare sau pălmuirea [11. p. 16].

Din aceste considerente, violență fizică îndreptată asupra copiilor diferă din punctul de vedere al frecvenței, intensității, severității, duratei, contextului situațional în care se manifestă. În opinia autorului Cr. Dâmboianu, abuzul posedă următoarele caracteristici:

- a. poate fi comis deliberat și conștient sau, din contra, poate fi săvârșit neintenționat și inconștient;
- b. poate fi rezultatul aplicării unor măsuri disciplinare, presupuse a fi constructive sau poate fi consecința atitudinilor negative și ostile ale părinților față de propriii copii;
- c. poate constitui un patern de comportament cronic sau se poate manifesta sub forma unor incidente ocazionale¹⁸.

Abuzul fizic, nemijlocit, provoacă consecințe fizice, neurologice și poate conduce la apariția unei boli, fracturi, dizabilități și chiar a decesului. Impune frecvent manifestarea unor comportamente agresiv, dă naștere unor probleme emoționale și dificultăți de învățare și de diminuare a performanțelor școlare.

În doctrina de specialitate, s-a demonstrat empiric că cuplurile care și-au asumat rolul de părinte la o vârstă fragedă se confruntă cu provocări în căsnicie, suferă de depresie, anxietate, sunt imaturi și egocentrice și au o probabilitate mai mare de a arunca răspunsuri agresive față de propriii copii. Asemenea părinți nu au avut parte de sprijin și de modele parentale pozitive, copilăria lor fiind una nefecundă, uneori traumatizantă, cu episoade de violență familială, alcoolism și sărăcie.

Ca adulți, în rol de părinți, ei sunt incapabili să facă față nivelurilor de stres și optează pentru consum în exces de alcool și droguri. Absența unei pregătiri

¹⁸ Ibidem

adecvate pentru rolul de părinte, cuplată cu deficitele cognitive și percepțiile distorsionate în legătură cu practicile de creștere a copilului, îi determină deseori pe asemenea părinți să recurgă la utilizarea violenței în relațiile cu copiii [6].

Abuzul emoțional se manifestă prin expunerea repetată a copilului la situații al căror impact emoțional depășește capacitatea sa de integrare psihologică. Această formă de abuz vine din partea unui adult care se află în relație de încredere, răspundere sau putere cu copilul.

Abuzul emoțional se manifestă de regulă prin, amenințări, intimidări, umiliri verbale și nonverbale; terorizări; restrângeri ale libertății de acțiune; acuzații nedrepte; discriminări; și alte atitudini de respingere față de copil (de exemplu, uciderea animalelor domestice preferate, privarea de satisfacerea nevoilor personale esențiale (mâncare, somn etc.)).

Abuzul psihologic reprezintă acele acte degradante, umilitoare și amenințătoare cu vătămarea, critica intensă, proferarea de insulte, folosirea de porecle sau epitete insultătoare, izolarea socială și separarea de copii, de alți membri ai suportului social, gelozia extremă și posesivitatea extremă, acuzațiile nefondate de infidelitate, amenințări cu abandonul, divorțul, monitorizarea deplasărilor care au ca efect distrugerea stimei de sine, a sentimentului de valoare personală și a încrederii în propria autonomie în scopul de tine femeia sub control [10].

De reținut că orice copil care ajunge martor al violenței în familie manifestată împotriva unui alt membru al familiei (de obicei, mama lui) suferă indirect un abuz emoțional și/sau psihologic.

Abuzul sexual constituie implicarea unui copil sau adolescent minor dependent și imatur din punctul de vedere al dezvoltării psihosexuale în activități sexuale, pe care nu este în măsură să le înțeleagă, care sunt nepotrivite pentru vârsta sa sau pentru dezvoltarea sa psihosexuală, activități pe care le suportă fiind constrâns prin violență sau seducție ori care transgresează tabu-urile sociale legate de rolurile familiale. Abuzul sexual s-ar interpreta ca atentarea la inviolabilitatea sexuală absolută sau relativă a minorului în vârstă până la 18 ani.

În acest sens, de *inviolabilitate sexuală absolută* se bucură toți copiii sub vârsta de 16 ani, cu alte cuvinte, nici un copil până la vârsta de 16 ani nu poate fi supus nici unui atentat psihic sau fizic cu caracter sexuală, deoarece se află sub o protecție legală absolută și fără excepții. Concluzia respectivă se deduce din interpretarea textului legal penal prevăzut la art.174 CP RM („Raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani,”) și art.175 CP RM (Acțiuni perverse)¹⁹.

De menționat că legiuitorul indirect prevede că copiii cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani pot formula un consimțământ valid pentru întreținerea raportului sexual cu o altă persoană. Această idee o constituie conținutul art.174 CP

¹⁹ Codul penal al Republicii Moldova adoptat la 18 aprilie 2002, intrat în vigoare la 12 iunie 2003 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.128-129.

RM. Anume indicele caracterului benevol devine crucial în delimitarea violului (art.171 CP RM) de raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani (art.174 CP RM).

Exploatarea sexuală a copiilor – o practică prin intermediul căreia o persoană, de regulă un adult, obține o gratificație sexuală, un câștig financiar sau o avansare, abuzând de sexualitatea unui copil, încălcând drepturile acestuia la demnitate, egalitate, autonomie și bunăstare fizică și psihică (exemple: prostituția; turismul sexual; comerțul cu căsătorii (inclusiv prin poștă); pornografia; striptease-ul). Prostituția copiilor și pornografia infantilă sunt definite de Protocolul Facultativ la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, adoptat de Adunarea Generală ONU în 6 septembrie 2000 (lit. b) și c) art.2).²⁰.

Revenind la violența în familie privită ca fenomen infracțional menționăm că potrivit art.2 al legii „Cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie” din 01.03.2007, prin termenul **violență în familie** se înțelege orice acte de violență fizică, sexuală, psihologică, spirituală sau economică, cu excepția acțiunilor de autoapărare sau de apărare ale altei persoane, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, comise de către un membru de familie în privința altui membru al aceleiași familii, prin care s-a cauzat victimei prejudiciu material sau moral²¹.

Ca dovadă a eficacității și respectării acestei legi, la 09.07.2010, violența în familie a fost introdusă în Codul penal al Republicii Moldova drept componentă de infracțiune de sine stătătoare. Conform art.201¹ alin.(1), violența în familie este acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin:

- a. maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății;
- b. izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei;
- c. privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății,

Faptele prevăzute la alin. (1):

²⁰ Protocol Facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, New York, 06 septembrie 2000. În vigoare pentru Republica Moldova din 12.05.2007. <http://www.hotararicedo.ro/files/files/CONVENTIA%20CU%20PRIVIRE%20LA%20DREPTURILE%20COPILULUI%20-%20PROTOCOL%20FACULTATIV.pdf> (accesat: 05.04.2023)

²¹ Legea Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie Nr. 45 din 01-03-2007 în Monitorul Oficial Nr. 199-204 art. 400 din 07.09.2023

- a. săvârșite asupra a doi sau a mai multor membri ai familiei;
- a¹. săvârșite cu bună știință asupra unui minor ori asupra unei femei gravide sau profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori unui alt factor;
- b. săvârșite în legătură cu solicitarea sau aplicarea măsurilor de protecție;
- c. care au provocat vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății, se pedepsesc cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore sau cu închisoare de la 1 la 6 ani.

În această ordine de idei, vă prezentăm analiza practicii judiciare în materia infracțiunii de violență în familie mai ales îndreptată asupra copiilor (art. 201¹ CP RM):

De exemplu X. R. a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin.(1) lit. a) și b) Cod Penal al RM. În fapt, *X.R. în luna mai 2019, având scopul de a cauza vătămări corporale, de a-l intimida și de a-și impune voința și controlul personal asupra victimei, aflându-se în domiciliul său situat în *****, *****, ca rezultat al faptului că fiul său minor V.Y. nu a acționat după bunul său plac, a aplicat violența fizică asupra acestuia, manifestată prin lovituri repetate în diferite părți ale corpului, astfel provocându-i dureri fizice, din motiv că acesta a conectat apa rece în cada în care făcea baie. Tot X.R. la data de 29 iulie 2019, având scopul de a cauza vătămări corporale de a-l intimida și a-și impune voința și controlul personal asupra victimei, aflându-se în casă, ca rezultat al unui conflict avut cu fiul său, V.Y., l-a înjurat, amenințat cu răfuiala fizică și a aplicat violența fizică apucându-l de gât, aplicându-i o lovitură acestuia, astfel provocând-i dureri fizice, din motiv că acesta a refuzat să urce în automobilul care era în posesia lui la acel moment*²².

Sub aspect general, violența în familie este un comportament negativ și distructiv care are ca țintă instituirea și păstrarea controlului asupra membrilor familiei. Prin comportamentele de pedepsire și rănire a celor apropiați, acesta este transformat în victimă. În mediul rural, violența este percepută ca un fenomen absolut normal, considerându-se că unele comportamente violente pot fi justificate.

Violența îndreptată asupra copiilor rămâne, în mare măsură, ascunsă și devine invizibilă, din diferite motive. Unul dintre motive este *frica*: multor copii le este teamă să vorbească despre incidente care implică acte violență asupra lor. În majoritatea situațiilor, părinții, care ar trebui să-și protejeze copiii, mențin tăcerea, atunci când actul de violență a fost făcut de soț/soție sau de către alt membru al familiei, de către un membru mai puternic ai societății, cum ar fi un angajator, un ofițer de poliție sau de către un lider al comunității respective. Frica este strâns legată de stigmatul frecvent asociat cu cazurile de violență re-

²² Sentința Judecătoreiei Edineț, sediul central din 15 noiembrie 2022. Dosarul nr.1a-464/21. În: https://cab.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/1e41ff71-514b-4c39-8e60-f7c7af8758c4 (accesat: 05.04.2023)

latate, în special în locuri unde „onoarea” familiei este pusă mai presus decât siguranța și bunăstarea copiilor. În special, violul sau alte forme de violență sexuală pot duce la ostracizare, alte violențe sau la moarte.

De exemplu: *N.F.*, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171, alin.(3), lit. b) Cod penal al RM. În fapt: *la data de 07.06.2010 pe la orele 01.30 min., aflându-se în localitatea ***** Florești, fiind în stare de ebrietate alcoolică, N.F observînd-o pe minora A.C, locuitoarea aceuiași sat, ce se întorcea de una singură de la Casa de Cultură spre domiciliu, cu scopul de ași satisface pofta sexuală, a urmărit-o prin localitate și ajungând în preajma gospodăriei unui vecin., a oprit-o, apoi astupîndu-i gura cu brațul și ameninșînd-o cu aplicarea violenței, forțat a dus-o la marginea satului, în preajma gunoștiit, unde prin constrîngere fizică i-a înfrînt rezistența și profitînd de imposibilitatea ei de a se apăra și de ași manifesta voința, din cauza vârstei fragede, a întreținut cu ea un raport sexual violent, acțiunile lui fiind apreciate cu calificativele „raportul sexual săvârșit prin constrîngere fizică a persoanei, profitînd de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de ași exprima voința, săvârșit în privința unei persoane minore în vîrstă de pînă la 14ani.”²³.*

Menționăm în alin.(4) art. 53 al Codului familiei Republicii Moldova, nr. 1316-XIV din 26.10.2000, se prevede că „copilul are dreptul la protecție contra abuzurilor, inclusiv contra pedepsei corporale din partea părinților sau a persoanelor care îi înlocuiesc”²⁴. Continuând această idee, accentuăm că potrivit alin.(5) art.53 CF, în cazul încălcării drepturilor și intereselor legitime ale copilului, inclusiv prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinți (a unuia dintre ei) a obligațiilor de întreținere, educație și instruire, sau în cazul abuzului de drepturile părintești, copilul poate să se adreseze de sine stătător autorității tutelare pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime, iar de la vârsta de 14 ani – instanței judecătorești.

Nu putem să nu menționăm și faptul că Codul Contravențional al RM, prevede în calitate de contravenții următoarele fapte²⁵:

- Admiterea minorului la locuri de muncă care prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui sau atragerea minorului la munci care prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui (art. 58 al CC al RM);
- Neîndeplinirea obligațiilor de întreținere, de educare și de instruire a copilului (art. 63 al CC al RM);

²³ Sentința Curții de Apel Bălți, sediul Bălți. Dosarul penal nr. 1a-534/10. În: https://cab.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/a3caeba1-d40c-e011-bede-00215ae003e7 (accesat 05.04.2023)

²⁴ Codul Familiei al Republicii Moldova, nr.1316-XIV din 26.10.2000. În Monitorul Oficial Nr. 47-48 art. 210 din 26.04.2001.

²⁵ Codul Contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008. În Monitorul Oficial Nr. 78-84 art. 100 din 17.03.2017

- Împiedicarea exercitării dreptului de a comunica cu copilul și de a-l educa (art. 64 al CC al RM);
- Necomunicarea despre existența unui pericol pentru viața ori sănătatea copilului (art. 65 al CC al RM);
- Discriminarea în domeniul învățământului (art. 65¹ al CC al RM);
- Aducerea minorului la starea de ebrietate produsă de alcool sau de alte substanțe (art. 88 al CC al RM);
- Activități publice cu impact negativ asupra minorilor (art. 90¹ al CC al RM);
- Fumatul și consumul de băuturi alcoolice în locuri interzise, comercializarea de către minori a produselor din tutun și a băuturilor alcoolice (art. 91 al CC al RM).

Fiecare copil este o persoană diferită de celelalte, unică în felul său, de aceea, în educarea sa, părinții și profesorii trebuie să țină seama de caracteristicile sale personale. Uneori, același părinte poate fi foarte bun pentru unul din copiii săi și nepriceput în privința celui alt dacă face greșeala de a-i aborda pe amândoi la fel [14. p 4 -8]

În ultimul timp, vedem pe larg în mass-media, moduri, tactici prin care părinții își pedepsesc destul de violent copii; cum numărul bărbaților ce-și lovesc soțiile a crescut alarmant. Acestea au început să devină, pentru noi, lucruri normale dar iată ceva nou: numărul femeilor ce-și lovesc soții s-a dublat ca și numărul de abuzuri exercitate de fii asupra părinților.

Mediul familial în care trăiesc copiii le influențează hotărâtor evoluția. De altfel, un climat familial lipsit de securitate emoțională va genera copilului o percepție asemănătoare asupra realității sociale. Aceasta va apărea drept instabilă, periculoasă, greu de controlat, ceea ce-l va determina pe subiect să manifeste reținere și să aibă deficiențe de relaționare, să se simtă incapabil să facă față unui mediu pe care îl percepe ca fiind ostil.

Concluzii și recomandări: Prezenta lucrare – violența împotriva copiilor este un subiect foarte serios care necesită atenție și acțiune din partea societății noastre. Este crucial să recunoaștem că această formă de violență nu este nicio dată justificată și poate atrage consecințe grave asupra dezvoltării și sănătății fizice și mentale a copiilor.

Este important ca adulții să înțeleagă și să promoveze metode alternative de disciplinare, care să evite orice formă de abuz fizic, sexual sau emoțional asupra copiilor. De asemenea, este important să se ofere copiilor un mediu sigur, în care să poată crește și să se dezvolte într-un mod sănătos și fericit.

Organizațiile, guvernele și comunitățile trebuie să acționeze pentru a preveni și a combate violența îndreptată asupra copiilor. Este important să se promoveze educația și conștientizarea în acest sens, iar autoritățile să pună la dispoziție resurse și servicii pentru a ajuta familiile și copiii afectați de violența domestică sau de alte forme de violență. Pentru a preveni și combate violența asupra copiilor este necesar:

1. Promovarea unei discipline pozitive: Încurajați metodele de disciplinare pozitivă, cum ar fi comunicarea și stabilirea unor reguli clare. Evitați metodele de educare prin aplicarea forței fizice, emoționale sau verbale, care pot cauza traume și afecta negativ dezvoltarea copilului.
2. Asigurarea unui mediu sigur: Asigurați-vă că copiii sunt feriți de orice formă de abuz sau neglijență și că au acces la resursele necesare pentru a se dezvolta sănătos.
3. Educați-vă pe voi înșivă!: Învățați despre violența asupra copiilor și despre cum să preveniți și să combateți această problemă. Doar așa vom obține cheia spre sufletul copilului.
4. Implicați-vă: participați la campanii de sensibilizare, puteți sprijini organizații care luptă împotriva violenței asupra copiilor sau puteți pur și simplu să fiți un susținător și un model pozitiv pentru copiii din jurul vostru.
5. Căutați ajutor: Dacă sunteți martorul sau victima unei situații de violență asupra copiilor, nu ezitați să solicitați ajutor. Există multe organizații și servicii disponibile pentru a ajuta copiii și familiile care se confruntă cu violența. (Centru Național de prevenire abuzului față de copii, <https://www.cnpac.md/ro/>)

Bibliografie:

1. Cheianu. S. „Consecințele violenței la copii”. În: Conferința științifico-practică națională cu participare internațională „Formarea inițială și continuă a psihologilor în domeniul protecției copilului față de violență” din 26.10.2018.
2. Dâmboianu Cr. Forme și particularități ale abuzului fizic săvârșit de părinți asupra copiilor. În: Revista Română de Sociologie (București), Serie nouă, anul XX, 2009, nr. 5-6, p. 430.
3. Dura S., Baier I., Dura H. Studiu epidemiologic al patologiei traumatice mecanice produse prin heteroagresiune în cadrul violenței domestice. În: Acta Medica Transilvanica, martie 2011, nr. 2(1).
4. Florian. Gh., Pușcaș. M. „Abuzurile asupra copilului, forme, motivație, consecințe” București, Ed. Oscar 2003
5. Legea Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie Nr. 45 din 01-03-2007. Republicat în Monitorul Oficial Nr. 199-204 art. 400 din 07.09.2023
6. Lupșe (Zglobiu) C. Atitudinea agresorilor privind violența domestică și maltratarea copilului în contextual societății românești actuale: Rezumatul tezei de doctorat. Cluj-Napoca: Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, 2012, p. 5.
7. Miller B.A. The Relationship between Victim's/ Perpetrator's Alcohol Use and Spousal Violence: Paper presented at the Annual Meeting of the American Society of Criminology. Baltimore, November 7-10, 1990, (24 p.), p. 16.
8. Notă Informativă 2022 privind starea infracționalității ce atentează la viața și sănătatea persoanei și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a

luni ale anului 2022. https://politia.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_violenta_in_familie_12_luni_2022_0.pdf

9. Protocol Facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, New York, 06 septembrie 2000. În vigoare pentru Republica Moldova din 12.05.2007. <http://www.hotararicedo.ro/files/files/CONVENTIA%20CU%20PRIVIRE%20LA%20DREPTURILE%20COPILULUI%20-%20PROTOCOL%20FACULTATIV.pdf> (accesat: 05..04.2023)
10. Hașuvschi N. „Abuzul emoțional ca formă de violență asupra copilului”. În: Revista „Psihologia”, Nr. 5/2001, p. 5-8 USMF, Chișinău.
11. Sentința Curții de Apel Bălți, sediul Bălți. Dosarul penal nr. 1a-534/10. În: https://cab.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/a3caeba1-d40c-e011-bede-00215ae003e7
12. Sentința Judecătoriei Edineț, sediul central din 15 noiembrie 2022. Dosarul nr. 1a-464/21. În: https://cab.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/1e41ff71-514b-4c39-8e60-f7c7af8758c4
13. Codul Familiei al Republicii Moldova, nr. 1316-XIV din 26.10.2000. În Monitorul Oficial Nr. 47-48 art. 210 din 26.04.2001.
14. Codul penal al Republicii Moldova adoptat la 18 aprilie 2002, intrat în vigoare la 12 iunie 2003. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.128-129.
15. Codul Contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008. În Monitorul Oficial Nr. 78-84 art. 100 din 17.03.2017